

Republiken s P r e s i d e n t s framställning
till Ålands lagting om regeringens proposition till riksdagen om god-
kännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Förbunds-
republiken Tyskland om social trygghet

Om ett internationellt fördrag som Finland ingår innehåller en bestämmelse i en fråga som enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) faller inom landskapets behörighet, skall lagtinget enligt 59 § 2 mom., för att bestämmelsen skall bli gällande i landskapet, ge sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft.

Den ovan nämnda överenskommelsen gäller bl.a. socialvård och pensioner. Lagtinget har enligt 18 § 2a, 12 och 13 punkten självstyrelselagen lagstiftningsbe-
hörighet på dessa områden.

Med bifogande av regeringens proposition i saken, som även innehåller överenskommelsen, föreslås

att Ålands lagting ger sitt bifall till att lagen träder i kraft i landskapet Åland till de delar den ovan nämnda överenskommelsen faller inom landskapets behörighet.

Helsingfors den 23 januari 1998

Republiken s P r e s i d e n t

Matti Anttonen

Justitieminister Kari Häkämies

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Förbundsrepubliken Tyskland om social trygghet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner den nya överenskommelsen mellan Finland och Förbundsrepubliken Tyskland om social trygghet. Överenskommelsen har undertecknats i april 1997. Syftet med överenskommelsen är att komplettera Europeiska gemenskapens regelverk rörande samordningen av de sociala trygghetssystemen, som finns i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller familjer flyttar inom gemenskapen och förordningen (EEG) nr 574/72 om tillämpningen av denna (nedan EG:s regelverk).

I överenskommelsen fastställs vilka rättigheter till social trygghet de personer har som inte omfattas av EG:s regelverk. Endast i vissa särskilda fall gäller överenskommelsen

också personer som omfattas av EG:s regelverk.

Överenskommelsen tillämpas i huvudsak på samma lagstiftning om den sociala tryggheten som EG:s regelverk. I överenskommelsen ingår dessutom särskilda bestämmelser som gäller folkpensionssystemet och arbetspensionssystemet i Finland.

Överenskommelsen träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den månad då ratifikationsinstrumenten har utväxlats.

Till propositionen ansluter sig ett lagförslag om godkännande av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen. Avsikten är att den föreslagna lagen skall träda i kraft vid samma tidpunkt som överenskommelsen.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Mellan Finland och Förbundsrepubliken Tyskland gäller en överenskommelse om social trygghet (FördrS 61—62/1981) från 1979 och en överenskommelse om arbetslöshetsförmåner som ingicks samma år (FördrS 63—64/1981). Överenskommelserna har dock till stora delar ersatts av EG:s regelverk. De bilaterala överenskommelserna gäller fortfarande personer som inte omfattas av EG:s regelverk. Sådana personer är medborgare i andra länder än Europeiska unionens eller Europeiska ekonomiska samarbetsrådets medlemsländer, s.k. medborgare i tredje land, samt personer som överhuvudtaget inte har förvärvat arbetet. Det har i regel ansetts vara nödvändigt att samordningen av den sociala tryggheten också utvidgas till

personer som inte omfattas av EG:s regelverk, och de gamla överenskommelserna har därför förnyats för att omfatta särskilt dessa personer.

De gällande överenskommelserna mellan Finland och Tyskland täcker ömsesidigt sjukförsäkring, moderskapsunderstöd, den offentliga hälso- och sjukvårdens tjänster, olycksfallsförsäkring, pensionsförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och barnbidrag. Den nya överenskommelsens tillämpningsområde skiljer sig inte i sak från tillämpningsområdet för EG:s regelverk, som omfattar förmåner som betalas ut vid sjukdom och moderskap, arbetsoförmåga, ålderdom, till efterlevande och vid arbetsolycksfall och yrkesjukdom samt understöd vid dödsfall, arbetslöshetsförmåner och familjeförmåner. På arbetslöshetsförmåner och familjeförmåner

tillämpas den nya överenskommelsen dock i begränsad utsträckning.

Enligt den nya överenskommelsen bestäms rätten till social trygghet för de personer som omfattas av överenskommelsen till stor del enligt samma principer som vid tillämpningen av EG:s regelverk. Därför hänvisas också i många bestämmelser till EG:s rättsakter.

1.2. Socialförsäkringslagstiftningen i Förbundsrepubliken Tyskland

I Förbundsrepubliken Tyskland finns flera olika pensionssystem för olika arbetstagar- och löntagargrupper, företagare och lantbruksföretagare. Pensionssystemen omfattar ålders-, invalid- och familjepensioner. De olika pensionssystemen omfattar också olika tilläggspensionssystem. Pensionsförsäkringen finansieras med jämnstora avgifter från arbetstagar- och arbetsgivare. Dessutom bidrar staten till finansieringen. Alla pensioner är bundna till förändringarna i den allmänna inkomstnivån. I Tyskland finns inte något pensionssystem motsvarande folkpensionssystemet i Finland.

Ett villkor för pensionen är i regel minst fem års försäkringstid, vilket är den allmänna karenstiden. På grundval av överenskommelsen om social trygghet och EG:s regelverk kan försäkringsperioder i en annan fördragsslutande stat beaktas när detta villkor skall uppfyllas. För pensionsrätt i Tyskland förutsätts dock i detta fall att försäkringsavgifter betalats i Tyskland under minst ett år.

Pensionen bestäms på grundval av inkomsterna under hela arbetskarriären och försäkringstidens längd. För närvarande är full pension efter 40 år i arbete 70 % av lönen. Vid beräkningen av invalid- och familjepension beaktas också tiden från pensionsfallet till 60 år (i åldersgruppen 55—60 endast delvis).

Den allmänna pensionsåldern är 65 år. Ålderspension kan under vissa förutsättningar numera utbetalas reducerad vid 60 eller 63 års ålder. Denna möjlighet slopas stegvis. Alla försäkrade kommer dock att kunna gå i pension i förtid före den egentliga pensionsåldern, men pensionen blir då 0,3 % mindre för varje månad som den tidigareläggs. Avdraget görs dock inte på förtida ålderspension som betalas till personer som pensionerats på grund av arbetsförmåga.

I de tyska pensionsystemen finns två olika arbetsförmågabegrepp: förvärvsarbetsförmåga, när en person inte kan arbeta i något yrke överhuvudtaget, och yrkesrelaterad arbetsförmåga, när en arbetstagar i sitt yrke inte kan förtjäna hälften av det som en frisk arbetstagar förtjänar.

Familjepension betalas både till änklings och änkor. Efterlevandepensionen är högst 60 % av förmånsföretagarens pension eller pensionsrätt i egenskap av förvärvsarbetsförmögen. Barnpensionen är 10 % av det belopp som efterlevandepensionen grundar sig på om barnet har förlorat ena föräldern, och 20 % om barnet har förlorat båda föräldrarna.

I Förbundsrepubliken Tyskland sköts administrationen av sjukförsäkringen av självständiga sjukförsäkringskassor. Sjukförsäkringsförmånerna omfattar sjukdagpenning, moderskapsdagpenning, kostnader för läkarevård och sjukhusvård samt förebyggande hälsovård. Också tandvården hör till sjukförsäkringen. Sjukförsäkringen finansieras till hälften med arbetsgivaravgifter och till hälften med arbetstagaravgifter.

Olycksfallsförsäkringen och yrkesskadeförsäkringen sköts i Tyskland av ett stort antal olika kassor och föreningar. Till förmånerna hör sjukvårdskostnader, dagpenning, pensioner och rehabiliteringsstöd samt begravningsbidrag. Försäkringen baserar sig på anställningsförhållande.

Barnbidrag betalas i regel till 18 års ålder. Barnbidraget per barn växer med antalet barn till och med fjärde barnet.

En förutsättning för arbetslöshetsersättning är att arbetsvillkoret och försäkringsperioderna uppfylls. Utbetalningsperiodens längd står i relation till åldern och försäkringsperioderna. Dagpenningen är mellan 60 och 67 % av nettoinkomsten eller inkomstbortfallet.

2. Ekonomiska verkningar

De ekonomiska verkningarna av överenskommelsen bedöms vara små, eftersom överenskommelsen till största delen gäller rätten till social trygghet för medborgare i tredje land. Samordningen av de sociala trygghetssystemen sker i huvudsak på grundval av EG:s regelverk. Dessutom har Finland och Tyskland redan en bilateral överenskommelse om social trygghet, varför den

nya överenskommelsen inte just kommer att medföra ytterligare kostnader.

Folkpension beviljas i huvudsak på grundval av EG:s regelverk och inte på grundval av överenskommelsen. Bestämmelser om folkpensionens basdel finns också i den gällande bilaterala överenskommelsen, därför kommer den nya överenskommelsen inte att öka antalet personer som är berättigade till pensionen. På pensioner som beviljas på grundval av den nya överenskommelsen tillämpas nationell lagstiftning, vilket innebär att pension beviljas i relation till boendetiden. På grund av dessa orsaker medför den nya överenskommelsen inte ytterligare kostnader för folkpensionssystemet.

I fråga om arbetspensionerna ger den nya överenskommelsen inte upphov till nya kostnader, eftersom också arbetspensionerna i huvudsak beviljas på grundval av EG:s regelverk. Dessutom har medborgare i tredje land, som efter att ha arbetat i Finland har flyttat till Tyskland, redan enligt den gällande överenskommelsen kunnat få arbetspension från Finland.

Bestämmelserna om sjuk- och hälsovård uppskattas ha den största kostnadseffekten. I den gällande överenskommelsen ingår bestämmelser om rätt till sjukvård under tillfällig vistelse. I den nya överenskommelsen utvidgas rätten till sjukvård så att den blir densamma som i EG:s regelverk. En annan bestämmelse som kommer att öka kostnaderna är att sjukvårdskostnader, som enligt gällande överenskommelse inte ersätts

mellan staterna, enligt den nya överenskommelsen kommer att ersättas enligt EG:s regelverk. Finland skall alltså svara för sjukvårdskostnader för medborgare i tredje land som omfattas av finsk lagstiftning när de vistas eller bor i Tyskland. Uppskattningsvis kommer antalet personer som omfattas av denna bestämmelse att vara litet, hittills har Finland utfärdat få intyg som berättigar till sjukvård enligt den gällande överenskommelsen.

3. Beredningen av propositionen

Överenskommelsen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet och utrikesministeriet. Representanter för folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen och Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund har också deltagit i förhandlingarna. Förhandlingarna med Tyskland om ändringar av överenskommelsen inleddes redan under 1980-talets senare del. De egentliga förhandlingarna om ett nytt avtal inleddes i juni 1990. När det framgick att gemenskapens regelverk, som började tillämpas på grundval av EES-avtalet, till största delen avgör samordningen av rätten till social trygghet för personer som rör sig mellan Finland och Tyskland, blev målet att ordna samordningen av rätten till social trygghet för personer som inte omfattas av gemenskapens regelverk. Enighet om den slutliga avtalstexten nåddes genom skriftväxling 1997 och överenskommelsen undertecknades den 28 april 1997.

DETALJMOTIVERING

1. Innehållet i överenskommelsen med Tyskland

Överenskommelsen består av fem delar, av vilka den första innehåller allmänna bestämmelser (artiklarna 1—4). Den andra delen innehåller bestämmelser om tillämplig lagstiftning (artikel 5), den tredje delen särskilda bestämmelser om förmånerna (artiklarna 6—8), den fjärde delen övriga bestämmelser (artiklarna 9-11) och den femte delen övergångs- och slutbestämmelser (artiklarna 12—16).

Artikel 1. I artikeln bestäms att EG:s regelverk gäller relationerna mellan de fördragsslutande staterna, om inte något annat avtalas i överenskommelsen.

Artikel 2. I artikeln bestäms att överenskommelsen tillämpas på samma lagstiftning om social trygghet som EG:s regelverk. I fråga om arbetslöshets- och familjeförmåner är tillämpningen av överenskommelsen begränsad.

Artikel 3. I artikeln bestäms att överenskommelsen tillämpas på personer som om-

fattas eller har omfattats av trygghetslagstiftningen i den ena fördragsslutande staten samt deras familjemedlemmar och förmåntagare, under förutsättning att de inte omfattas av EG:s regelverk. Särskilt bestäms dock att överenskommelsen i vissa specialfall också gäller personer som omfattas av EG:s regelverk.

Artikel 4. I artikeln bestäms att förmåner på grundval av överenskommelsen också betalas till medborgare i den andra fördragsslutande staten som bor i tredje land under samma förutsättningar som till egna medborgare. I EG:s regelverk finns inte någon motsvarande bestämmelse, varför denna bestämmelse också skall omfatta personer som omfattas av EG:s regelverk.

Artikel 5. I artikeln bestäms att den lagstiftning som skall tillämpas på de personer som företrädesvis omfattas av överenskommelsen bestäms enligt EG:s regelverk. I artikeln bestäms vidare att lagvalsbestämmelserna tillämpas på arbetslöshetsförmåner endast i fråga om avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen och fördelningen av kostnaderna, samt på barnbidrag enligt finsk och tysk lagstiftning endast i fråga om rätten till barnbidraget. Artikeln innehåller dessutom en bestämmelse om rätten att frivilligt fortsätta en försäkring i Förbundsrepubliken Tyskland för personer som omfattas både av överenskommelsen och EG:s regelverk.

Artikel 6. I artikeln bestäms att de särskilda bestämmelser i EG:s regelverk som gäller olika förmångrupper tillämpas på de områden av den sociala tryggheten som överenskommelsen täcker med undantag av bestämmelserna om arbetslöshets- och familjeförmåner. I artikeln finns dessutom en särskild bestämmelse som gäller barnpensioner, enligt vilken barnpensionen till barn som bor utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i övrigt bestäms enbart enligt nationell lagstiftning, men att försäkringsperioder i den andra fördragsslutande staten vid behov beaktas som ingående i pensionsrätten i enlighet med artikel 45 i förordning 1408/71. Bestämmelsen tillämpas också på personer som omfattas av EG:s regelverk.

Artikel 7. För pension enligt det finska arbetspensionssystemet som grundar sig på återstående tid beaktas tiden från pensionsfallet till pensionsåldern så, att den återstående tiden bestäms på grundval av försäkringstiden i Finland i förhållande till den sammanlagda försäkringstiden i Finland och

Tyskland. Denna bestämmelse tillämpas också på personer som omfattas av EG:s regelverk. Avsikten med bestämmelsen är att överlappande pensionsgrundande tid inte skall ingå i pensioner som grundar sig på återstående tid. När det gäller pension enligt nationell tysk lagstiftning beaktas återstående tid på grundval av den försäkrades försäkringstid i Tyskland.

Artikel 8. Enligt artikeln har finska och tyska medborgare som inte omfattas av EG:s regelverk och som är bosatta i de fördragsslutande staterna samt flyktingar och statslösa rätt till förmåner enligt den finska folkpensionslagen och familjepensionslagen på samma villkor som finska medborgare som är bosatta i Finland, om de har bott i Finland utan avbrott i tre år efter att ha fyllt 16 år.

Artikel 9. I artikeln bestäms att EG:s regelverk tillämpas vid verkställigheten av överenskommelsen.

Artikel 10. I artikeln bestäms om erkännande och verkställande av domstolsavgöranden samt institutioners och myndigheters handlingar rörande socialförsäkringsavgifter i den andra fördragsslutande staten. Vidare bestäms om förmånrätten i fråga om försäkringsavgifter som förfallit till betalning. Bestämmelserna i artikeln tillämpas också på personer som omfattas av EG:s regelverk.

Artikel 11. Enligt artikeln kan de fördragsslutande staternas administrativa institutioner komma överens om administrativa åtgärder i anslutning till tillämpningen av överenskommelsen.

Artikel 12—16. I överenskommelsens slutbestämmelser tillämpas i huvudsak bestämmelserna i fråga i EG:s regelverk. När överenskommelsen träder i kraft upphävs både överenskommelsen om social trygghet (FördrS 61—62/1981) som ingicks den 23 april 1979 och överenskommelsen om arbetslöshetsförmåner (FördrS 63—64/1981) som ingicks samma dag.

2. Ikraftträdande

Enligt artikel 14 träder överenskommelsen i kraft den första dagen i den andra månaden efter den månad då ratifikationsinstrumenten utväxlats.

Avsikten är att genom förordning införa lagen om godkännande av vissa till lagstift-

ningens område hörande bestämmelser vid samma tidpunkt som överenskommelsen.

3. Behovet av riksdagens samtycke

Överenskommelsen innehåller bestämmelser som avviker från den gällande lagstiftningen om social trygghet. Sådana är de särskilda bestämmelserna om förmånerna i artiklarna 7 och 8 i tredje avdelningen. Artikel 7 innehåller bestämmelser om beräkningen av återstående tid, som avviker från gällande stadganden i de finska arbetspensionslagarna. Artikel 8 innehåller en bestämmelse enligt vilken förmåner enligt den finska folkpensionslagen och familjepensionslagen under vissa förutsättningar beviljas medborgare i de fördragsslutande staterna som är bosatta i Förbundsrepubliken Tyskland.

Dessutom innebär bestämmelsen i artikel 6 om tillämpningen av specialbestämmelserna i förordningen (EEG) nr 1408/71 om sjukdom och moderskap på personer som omfattas av överenskommelsen att kommunerna ges sådana nya skyldigheter som enligt 2 § kommunallagen skall regleras i lag.

Artikel 10 innehåller bestämmelser om erkännande och verkställande av domstolsavgöranden samt institutioners och myndigheters handlingar rörande försäkringsavgifter. I artikeln bestäms vidare om förmånsrätt i fråga om försäkringsavgifter som förfallit till betalning. Dessa bestämmelser innebär undantag från Finlands gällande lagstiftning om erkännande och verkställande av domar samt förmånsrätt.

Eftersom överenskommelsen innehåller bestämmelser som hör till lagstiftningens område, behövs riksdagens samtycke till dessa delar.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 33 § regeringsformen föreslås

att Riksdagen godkänner de bestämmelser som kräver Riksdagens samtycke i den i Helsingfors den 28 april 1997 ingångna överenskommelsen mellan Republiken Finland och Förbundsrepubliken Tyskland om social trygghet.

Eftersom överenskommelsen innehåller bestämmelser som hör till lagstiftningens område föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

L a g

om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen med Förbundsrepubliken Tyskland om social trygghet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Bestämmelserna i den i Helsingfors den 28 april 1997 mellan Republiken Finland och Förbundsrepubliken Tyskland ingångna överenskommelsen om social trygghet är, för så vitt de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har avtalats.

2 §
Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

3 §
Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Helsingfors den 11 december 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre

**ÖVERENSKOMMELSE MELLAN
REPUBLIKEN FINLAND OCH
FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND
OM SOCIAL TRYGGHET**

Republiken Finland och Förbundsrepubliken Tyskland, som önskar ersätta överenskommelsen mellan republiken Finland och Förbundsrepubliken Tyskland om social trygghet av den 23 april 1979 med en ny överenskommelse för att komplettera förordningarna (EEG) nr 1408/71 och 574/72, har, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i förordning (EEG) nr 1408/71, kommit överens om följande:

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Vid tillämpning av denna överenskommelse gäller i förhållandena mellan de fördragsslutande staterna, om inte något annat överenskommit

1. bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (i det följande kallad förordningen),
2. bestämmelserna i förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (i det följande kallad tillämpningsförordningen) och
3. de överenskommelser som träffats för tillämpningen av dem.

**Abkommen zwischen der Republik
Finnland und der Bundesrepublik
Deutschland über Soziale Sicherheit**

Die Republik Finnland und die Bundesrepublik Deutschland -

in dem Wunsch, das Abkommen vom 23. April 1979 zwischen der Republik Finnland und der Bundesrepublik Deutschland über Soziale Sicherheit durch ein neues Abkommen ergänzend zu den Verordnungen (EWG) Nr. 1408/71 und Nr. 574/72 zu ersetzen -

sind unter Berücksichtigung des Artikels 8 der Verordnung (EWG) Nr. 1408/71 wie folgt übereingekommen:

Abschnitt I

Allgemeine Bestimmungen

Artikel 1

Für die Anwendung dieses Abkommens gelten im Verhältnis zwischen den Vertragsstaaten, soweit es nichts anderes bestimmt,

1. die Vorschriften der Verordnung (EWG) Nr. 1408/71 über die Anwendung der Systeme der sozialen Sicherheit auf Arbeitnehmer und Selbständige sowie deren Familienangehörige, die innerhalb der Gemeinschaft zu- und abwandern (im folgenden als Verordnung bezeichnet),
2. die Vorschriften der Verordnung (EWG) Nr. 574/72 über die Durchführung der Verordnung (EWG) Nr. 1408/71 über die Anwendung der Systeme der sozialen Sicherheit auf Arbeitnehmer und Selbständige sowie deren Familienangehörige, die innerhalb der Gemeinschaft zu- und abwandern (im folgenden als Durchführungsverordnung bezeichnet), und
3. die zu ihrer Durchführung getroffenen Vereinbarungen.

Artikel 2

1) Om inte något annat bestäms i denna överenskommelse gäller den samma sakområde som förordningen med undantag av förmåner vid arbetslöshet och familjeförmåner.

2) Vid tillämpningen av denna överenskommelse beaktas inte sådan lagstiftning som en fördragsslutande stat infört med anledning av andra mellanstatliga överenskommelser eller verkställigheten av dem.

3) Om det enligt en fördragsslutande stats lagstiftning vid sidan av förutsättningar för tillämpningen av denna överenskommelse även föreligger förutsättningar för tillämpningen av en annan överenskommelse, bortser en institution i denna fördragsslutande stat vid tillämpningen av denna överenskommelse från den andra överenskommelsen.

4) Bestämmelserna i stycke 2 och 3 tillämpas inte på lagstiftning som i Förbundsrepubliken Tyskland är gällande med anledning av mellanstatliga överenskommelser eller verkställigheten av dem och som innehåller bestämmelser om övertagande av ansvaret för försäkringsperioder som uppfyllts i andra länder.

Artikel 3

1) Om inte något annat bestäms i denna överenskommelse gäller den personer som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en fördragsslutande stat samt deras familjemedlemmar och efterlevande, under förutsättning att de inte omfattas av förordningen.

2) I de fall som bestäms i denna överenskommelse gäller den även personer som omfattas av förordningen.

3) Artikel 3 och 10 i förordningen gäller bara de fördragsslutande staternas medborgare, i förordningen avsedda flyktingar och statslösa samt deras familjemedlemmar och efterlevande.

Artikel 2

(1) Soweit dieses Abkommen nichts anderes bestimmt, gilt es für den sachlichen Geltungsbereich der Verordnung mit Ausnahme der Leistungen bei Arbeitslosigkeit und der Familienleistungen.

(2) Bei Anwendung dieses Abkommens finden die Rechtsvorschriften keine Anwendung, die sich für einen Vertragsstaat aus anderen zwischenstaatlichen Verträgen ergeben oder zu deren Ausführung dienen.

(3) Sind nach den Rechtsvorschriften eines Vertragsstaats außer den Voraussetzungen für die Anwendung des Abkommens auch die Voraussetzungen für die Anwendung eines anderen Abkommens erfüllt, so läßt der Träger dieses Vertragsstaats bei Anwendung des Abkommens das andere Abkommen unberücksichtigt.

(4) Die Absätze 2 und 3 finden keine Anwendung, soweit die Rechtsvorschriften über Soziale Sicherheit, die sich für die Bundesrepublik Deutschland aus zwischenstaatlichen Verträgen ergeben oder zu deren Ausführung dienen, Versicherungslastregelungen enthalten.

Artikel 3

(1) Soweit dieses Abkommen nichts anderes bestimmt, gilt es für die Personen, für welche die Rechtsvorschriften eines der Vertragsstaaten gelten oder galten sowie deren Familienangehörigen oder Hinterbliebenen unter der Voraussetzung, daß sie nicht unter den persönlichen Geltungsbereich der Verordnung fallen.

(2) Soweit in diesem Abkommen bestimmt, gilt es auch für Personen, die unter den persönlichen Geltungsbereich der Verordnung fallen.

(3) Die Artikel 3 und 10 der Verordnung gelten nur für die Staatsangehörigen der Vertragsstaaten, für Flüchtlinge und Staatenlose im Sinne der Verordnung sowie für die Familienangehörigen und Hinterbliebenen dieser Personen.

Artikel 4

Om inte något annat bestäms i denna överenskommelse utges förmåner enligt den ena fördragsslutande statens lagstiftning till sådana medborgare i den andra fördragsslutande staten, som är bosatta utanför de fördragsslutande staterna under samma förutsättningar som till där bosatta medborgare i förstnämnda fördragsslutande staten. Detta gäller även de medborgare i de fördragsslutande staterna som omfattas av förordningen.

AVDELNING II

Bestämmelser om tillämplig lagstiftning

Artikel 5

1) Om inte något annat bestäms i denna överenskommelse gäller vid tillämpningen av denna avdelning bestämmelserna i förordningen (avdelning II) och tillämpningsförfordningen (avdelning III).

2) Förordningens bestämmelser om bestämmande av tillämplig lagstiftning tillämpas på motsvarande sätt på

- a) lagstiftningen rörande försäkringsavgifter och kostnadsfördelning för arbetslöshetsförmåner,
- b) barnbidrag enligt finsk och tysk lagstiftning; detta gäller på motsvarande sätt för medföljande familjemedlemmar, om dessa inte utövar någon förvärvsverksamhet.

3) Bosätter sig en person som är försäkrad enligt den artikel 2 stycke 1 nämnda lagstiftningen i Republiken Finland i Förbundsrepubliken Tyskland, kan han frivilligt fortsätta försäkringen enligt den i artikel 2 stycke 1 nämnda lagstiftningen i Förbundsrepubliken Tyskland. Därvid jämställs utträdet ur den finska lagstadgade sjukförsäkringen med upphörande av försäkringsplikt enligt tysk lagstiftning. Försäkringen tas vid bosättning-

Artikel 4

Soweit dieses Abkommen nichts anderes bestimmt, werden Leistungen nach den Rechtsvorschriften des einen Vertragsstaats den Staatsangehörigen des anderen Vertragsstaats, die sich außerhalb der Vertragsstaaten gewöhnlich aufhalten, unter denselben Voraussetzungen erbracht wie den sich dort gewöhnlich aufhaltenden Staatsangehörigen des ersten Vertragsstaats. Dies gilt auch für Staatsangehörige der Vertragsstaaten, die unter den persönlichen Geltungsbereich der Verordnung fallen.

Abschnitt II

Bestimmung der anzuwendenden Rechtsvorschriften

Artikel 5

(1) Für die Anwendung dieses Abschnitts gelten, soweit dieses Abkommen nichts anderes bestimmt, die Vorschriften der Verordnung (Titel II) und der Durchführungsverordnung (Titel III).

(2) Die Bestimmungen über die anzuwendenden Rechtsvorschriften der Verordnung gelten entsprechend für

- a) die Vorschriften über die Beiträge und Umlagen nach den Regelungen über die Leistungen bei Arbeitslosigkeit,
- b) das Kindergeld nach den finnischen und deutschen Vorschriften; dies gilt entsprechend für begleitende Familienangehörige, soweit sie keine Erwerbstätigkeit ausüben.

(3) Verlegt eine Person, die nach den in Artikel 2 Absatz 1 genannten Rechtsvorschriften der Republik Finnland versichert war, den gewöhnlichen Aufenthalt in die Bundesrepublik Deutschland, so kann sie die Versicherung nach den in Artikel 2 Absatz 1 genannten Rechtsvorschriften der Bundesrepublik Deutschland freiwillig fortsetzen. Dabei steht dem Ausscheiden aus der Versicherungspflicht nach den Rechtsvorschriften der

sortens behöriga allmänna lokala sjukförsäkring, om inte annat följer av Förbundsrepubliken Tysklands lagstiftning. Första till tredje meningen gäller på motsvarande sätt personer som härleder sin rätt till frivillig försäkring från någon annan person.

4) Stycke 3 gäller även för personer som avses i artikel 3 stycke 2.

AVDELNING III

Särskilda bestämmelser om rätt till förmåner

Artikel 6

1) Om inte något annat bestäms i denna överenskommelse gäller vid tillämpning av denna avdelning bestämmelserna i förordningen (avdelning III, kapitel 1—5 och 8) och tillämpningsförordningen (avdelning IV, kapitel 1—5 och 8).

2) För föräldralösa barn som är bosatta utanför de stater som tillhör Europeiska ekonomiska samarbetsområdet gäller artikel 45 i förordningen. Barnpensionens storlek bestäms enligt de fördragsslutande staternas nationella lagstiftning. Detta gäller även föräldralösa barn som avses i artikel 3 stycke 2.

Artikel 7

1) Har en person uppfyllt försäkringsperioder inom de båda fördragsslutande staternas pensionsförsäkring och beaktas enligt de båda fördragsslutande staternas lagstiftning vid bestämning av pensionen återstående tid, gäller vid bestämningen av arbetspensionen enligt finsk lagstiftning följande:

Den finska pensionsförsäkringsinstitutionen beaktar tiden fram till pensionsåldern i det förhållande som de försäkringsperioder som uppfyllts enligt dess lagstiftning före pensionsfallet står till de sammanlagda för-

Bundesrepublik Deutschland das Ausscheiden aus der Krankenversicherung nach den Rechtsvorschriften der Republik Finnland gleich. Die Versicherung wird von einer vom Versicherten zu wählenden Krankenkasse durchgeführt, soweit sich aus den Rechtsvorschriften der Bundesrepublik Deutschland nichts anderes ergibt. Die Sätze 1 bis 3 gelten entsprechend für Personen, deren Recht auf freiwillige Versicherung sich von der Versicherung einer anderen Person ableitet.

(4) Absatz 3 gilt auch für die in Artikel 3 Absatz 2 genannten Personen.

Abschnitt III

Besondere Bestimmungen über Leistungsansprüche

Artikel 6

(1) Für die Anwendung dieses Abschnitts gelten, soweit dieses Abkommen nichts anderes bestimmt, die Vorschriften der Verordnung (Titel III, Kapitel 1 bis 5 und 8) und der Durchführungsverordnung (Titel IV, Kapitel 1 bis 5 und 8).

(2) Für Waisen, die sich außerhalb des Hoheitsgebiets der Staaten des Europäischen Wirtschaftsraums gewöhnlich aufhalten, gilt Artikel 45 der Verordnung. Die Berechnung der Waisenrente erfolgt nach den nationalen Rechtsvorschriften der Vertragsstaaten. Dies gilt auch für die unter Artikel 3 Absatz 2 fallenden Waisen.

Artikel 7

(1) Hat eine Person Versicherungszeiten in den Rentenversicherungen beider Vertragsstaaten zurückgelegt und ist nach den Rechtsvorschriften beider Vertragsstaaten bei der Berechnung der Rente eine Zurechnungszeit zu berücksichtigen, so gilt für die Berechnung der Beschäftigtenrente nach den finnischen Rechtsvorschriften folgendes:

Der finnische Träger der Rentenversicherung berücksichtigt die Zeit bis zum Rentenalter nach dem Verhältnis zwischen den nach seinen Rechtsvorschriften vor Eintritt des Versicherungsfalls zurückgelegten Ver-

säkringsperioder som uppfyllts enligt de båda fördragsslutande staternas lagstiftning före försäkringsfallet.

2) Första stycket gäller även personer som omfattas av förordningen.

Artikel 8

1) Till i de fördragsslutande staterna bosatta medborgare i de fördragsslutande staterna samt i förordningen avsedda flyktingar och statslösa, som efter att ha fyllt 16 år utan avbrott varit bosatta i Republiken Finland i minst tre år, beviljas och utges förmåner enligt finsk lagstiftning om folkpensioner och familjepensioner på samma villkor som till i Republiken Finland bosatta finska medborgare. Motsvarande gäller familjepensioner under förutsättning att den avlidne var medborgare i någondera av de fördragsslutande staterna eller en i förordning avsedd flykting eller statslös person. Pensionsbeloppet är beroende av hur många år personen i fråga varit bosatt i Republiken Finland.

2) Barnpensioner beviljas med beaktande av artikel 6 stycke 1.

AVDELNING IV

Övriga bestämmelser

Artikel 9

Om inte något annat bestäms i denna överenskommelse, gäller vid dess tillämpning tillämpningsförfordningens bestämmelser.

Artikel 10

1) Verkställbara domstolsavgöranden samt myndigheters eller institutioners verkställbara handlingar rörande försäkringsavgifter och andra fordringar i den ena fördragsslutande staten erkänns i den andra fördragsslutande staten.

sicherungszeiten und den gesamten, nach den Rechtsvorschriften beider Vertragsstaaten vor Eintritt des Versicherungsfalls zurückgelegten Versicherungszeiten.

(2) Absatz 1 gilt auch für Personen, die unter den persönlichen Geltungsbereich der Verordnung fallen.

Artikel 8

(1) Für Staatsangehörige der Vertragsstaaten sowie für Flüchtlinge und Staatenlose im Sinne der Verordnung, die nach Vollendung des 16. Lebensjahrs eine ununterbrochene Wohnzeit von mindestens drei Jahren in der Republik Finnland zurückgelegt haben und sich im Hoheitsgebiet der Vertragsstaaten gewöhnlich aufhalten, gelten in bezug auf den Leistungsanspruch und auf die Leistungsgewährung die finnischen Rechtsvorschriften über Volksrenten und allgemeine Hinterbliebenenrenten, wie sie für finnische Staatsangehörige mit Wohnsitz in der Republik Finnland gelten. Bei Hinterbliebenenrenten gilt entsprechendes, wenn die verstorbene Person Staatsangehöriger eines der Vertragsstaaten, Flüchtling oder Staatenloser im Sinne der Verordnung war. Der Rentenbetrag richtet sich nach der Zahl der Jahre des gewöhnlichen Aufenthalts in der Republik Finnland.

(2) Waisenrenten werden unter Berücksichtigung des Artikels 6 Absatz 1 geleistet.

Abschnitt IV

Verschiedene Bestimmungen

Artikel 9

Für die Durchführung dieses Abkommens gelten, soweit es nichts anderes bestimmt, die Vorschriften der Durchführungsverordnung.

Artikel 10

(1) Die vollstreckbaren Entscheidungen der Gerichte sowie die vollstreckbaren Urkunden der Träger oder der Behörden eines Vertragsstaats über Beiträge und sonstige Forderungen aus der Sozialversicherung werden im anderen Vertragsstaat anerkannt.

2) Erkännande får vägras endast om det strider mot den allmänna rättsordningen i den fördragsslutande stat där avgörandet eller handlingen borde erkännas.

3) De enligt stycke 1 erkända verkställbara avgörandena eller handlingarna verkställs i den andra fördragsslutande staten. Därvid iakttas den lagstiftning som i den fördragsslutande stat där verkställigheten äger rum gäller för verkställighet av motsvarande avgöranden och handlingar. Avgörandet eller handlingen måste förses med ett intyg över verkställbarheten (verkställighetsklausul).

4) Fordringar gällande obetalda försäkringsavgifter, som en institution i en fördragsslutande stat har, har vid exekutiv verkställighet samt konkurs- och ackordförfarande i den andra fördragsslutande staten samma förmånsrätt som motsvarande fordringar i denna fördragsslutande stat.

5) Med i andra fordringar enligt stycke 1 avses även ersättningsanspråk enligt artikel 93 i förordningen.

6) Stycke 1—5 gäller även vid tillämpning av förordningen.

Artikel 11

De fördragsslutande staternas regeringar eller behöriga myndigheter kan överenskomma om de administrativa åtgärder som behövs för tillämpning av förordningen. De meddelar varandra om ändringar och tillägg i den lagstiftning som nämns i artikel 2.

AVDELNING V

Övergångs- och slutbestämmelser

Artikel 12

Vid fastställande och omprövning av förmaner gäller från och med ikraftträdandet av denna överenskommelse artikel 94 och 95 i

(2) Die Anerkennung darf nur versagt werden, wenn sie der öffentlichen Ordnung des Vertragsstaats widerspricht, in dem die Entscheidung oder die Urkunde anerkannt werden soll.

(3) Die nach Absatz 1 anerkannten vollstreckbaren Entscheidungen und Urkunden werden im anderen Vertragsstaat vollstreckt. Das Vollstreckungsverfahren richtet sich nach den Rechtsvorschriften, die in dem Vertragsstaat, in dem vollstreckt werden soll, für die Vollstreckung der in diesem Vertragsstaat erlassenen entsprechenden Entscheidungen und Urkunden gelten. Die Ausfertigung der Entscheidung oder der Urkunde muß mit der Bestätigung ihrer Vollstreckbarkeit (Vollstreckungsklausel) versehen sein.

(4) Forderungen von Trägern in einem Vertragsstaat aus Beitragsrückständen haben bei der Zwangsvollstreckung sowie im Konkurs- und Vergleichsverfahren im anderen Vertragsstaat die gleichen Vorrechte wie entsprechende Forderungen in diesem Vertragsstaat.

(5) Sonstige Forderungen im Sinne des Absatzes 1 sind auch die in Artikel 93 der Verordnung bezeichneten Ersatzansprüche.

(6) Absätze 1 bis 5 gelten auch, soweit die Verordnung Anwendung findet.

Artikel 11

Die Regierungen der Vertragsstaaten oder die zuständigen Behörden können die zur Durchführung des Abkommens notwendigen Verwaltungsmaßnahmen vereinbaren. Sie unterrichten einander über Änderungen und Ergänzungen der für sie geltenden in Artikel 2 bezeichneten Rechtsvorschriften.

Abschnitt V

Übergangs- und Schlußbestimmungen

Artikel 12

Für die Feststellung und Neufeststellung von Leistungen gelten die Artikel 94 und 95 der Verordnung sowie die Artikel 118 und

förordningen samt artikel 118 och 119 i tillämpningsförförordningen.

Artikel 13

1) Meningsskiljaktigheter mellan de fördragsslutande staterna angående tolkningen eller tillämpningen av denna överenskommelse avgörs, såvitt möjligt, av de behöriga myndigheterna.

2) Kan meningsskiljaktigheten inte lösas på detta sätt, skall den på begäran av någondera fördragsslutande staten underställas en skiljedomstol.

3) Skiljedomstolen bildas från fall till fall så att vardera fördragsslutande staten utser en ledamot och de båda ledamöterna enar sig om en medborgare i en tredje stat till ordförande och denne tillförordnas av regeringarna i de fördragsslutande staterna. Ledamöterna utses inom två månader och ordföranden inom tre månader från det att den ena fördragsslutande staten meddelat den andra att meningsskiljaktigheten underställs skiljedomstol.

4) Om de i stycke 3 föreskrivna fristerna inte iakttas, kan, om inte något annat överenskommit, vardera fördragsslutande staten be ordföranden för Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna företa de erforderliga utnämningarna. Om ordförandet är medborgare i någondera fördragsslutande staten eller annars förhindrad, skall den i rang följande ledamöten av domstolen, som inte är medborgare i en fördragsslutande stat, företa utnämningarna.

5) Skiljedomstolen träffar ett majoritetsavgörande på basen av de mellan de fördragsslutande staterna gällande överenskommelserna och den allmänna folkrätten. Dess avgöranden är bindande. Vardera fördragsslutande staten bär kostnaderna för sin ledamot samt för sin representation vid ärendets handläggning inför skiljedomstolen. De fördragsslutande staterna delar på ordförandens kostnader och de övriga kostnaderna. Skiljedomstolen kan besluta om en avvikande kostnadsfördelning. I övrigt reglerar skiljedomstolen själv sitt förfarande.

119 der Durchführungsverordnung mit Inkrafttreten dieses Abkommens entsprechend.

Artikel 13

(1) Streitigkeiten zwischen den beiden Vertragsstaaten über die Auslegung oder Anwendung des Abkommens sollen, soweit möglich, durch die zuständigen Behörden beigelegt werden.

(2) Kann eine Streitigkeit auf diese Weise nicht beigelegt werden, so wird sie auf Verlangen eines Vertragsstaats einem Schiedsgericht unterbreitet.

(3) Das Schiedsgericht wird von Fall zu Fall gebildet, indem jeder Vertragsstaat ein Mitglied bestellt und beide Mitglieder sich auf den Angehörigen eines dritten Staates als Obmann einigen, der von den Regierungen beider Vertragsstaaten bestellt wird. Die Mitglieder werden innerhalb von zwei Monaten, der Obmann innerhalb von drei Monaten bestellt, nachdem der eine Vertragsstaat dem anderen mitgeteilt hat, daß er die Streitigkeit einem Schiedsgericht unterbreiten will.

(4) Werden die in Absatz 3 genannten Fristen nicht eingehalten, so kann in Ermangelung einer anderen Vereinbarung jeder Vertragsstaat den Präsidenten des Europäischen Gerichtshofs für Menschenrechte bitten, die erforderlichen Ernennungen vorzunehmen. Ist der Präsident Staatsangehöriger eines Vertragsstaats oder ist auch er verhindert, so soll das im Rang nächstfolgende Mitglied des Gerichtshofs, das nicht Staatsangehöriger eines Vertragsstaats ist, die Ernennungen vornehmen.

(5) Das Schiedsgericht entscheidet mit Stimmenmehrheit aufgrund der zwischen den Vertragsstaaten bestehenden Verträge und des allgemeinen Völkerrechts. Seine Entscheidungen sind bindend. Jeder Vertragsstaat trägt die Kosten seines Mitglieds sowie seiner Vertretung in dem Verfahren vor dem Schiedsgericht. Die Kosten des Obmanns sowie die sonstigen Kosten werden von den Vertragsstaaten zu gleichen Teilen getragen. Das Schiedsgericht kann eine andere Kostenregelung treffen. Im übrigen regelt das Schiedsgericht sein Verfahren selbst.

Artikel 14

1) Denna överenskommelse skall ratificeras. Ratifikationsinstrumenten växlas som snabbt som möjligt i Bonn.

2) Denna överenskommelse träder i kraft på den första dagen av den andra månaden efter utgången av den månad då ratifikationsinstrumenten utväxlats.

Artikel 15

1) Denna överenskommelse gäller tillsvidare. Vardera fördragsslutande staten kan med en frist på tre månader skriftligen uppsäga den vid utgången av ett kalenderår.

2) Upphör överenskommelsen på grund av uppsägning att gälla, så gäller dess bestämmelser fortfarande för tidigare uppkomna rättigheter. Inskränkande lagstiftning gällande uteslutande av rättigheter eller vilandeförklaring eller indragande av förmåner på grund av utlandsvistelse tillämpas inte på dylika rättigheter.

Artikel 16

Då denna överenskommelse träder i kraft upphävs

- a) överenskommelsen mellan Republiken Finland och Förbundsrepubliken Tyskland om social trygghet, som undertecknades den 23 april 1979,
- b) tillämpningsöverenskommelsen för tillämpning av överenskommelsen av den 23 april 1979 mellan Republiken Finland och Förbundsrepubliken Tyskland om social trygghet, som ingicks den 28 november 1985,
- c) överenskommelsen mellan Republiken Finland och Förbundsrepubliken Tyskland om förmåner för arbetslösa, som undertecknades den 23 april 1979.

Artikel 14

(1) Dieses Abkommen bedarf der Ratifikation; die Ratifikationsurkunden werden so bald wie möglich in Bonn ausgetauscht.

(2) Dieses Abkommen tritt am ersten Tag des zweiten Monats nach Ablauf des Monats in Kraft, in dem die Ratifikationsurkunden ausgetauscht werden.

Artikel 15

(1) Dieses Abkommen wird auf unbestimmte Zeit geschlossen. Jeder Vertragsstaat kann es unter Einhaltung einer Frist von drei Monaten zum Ende eines Kalenderjahrs auf diplomatischem Wege schriftlich kündigen.

(2) Tritt das Abkommen infolge Kündigung außer Kraft, so gelten seine Bestimmungen für die bis dahin erworbenen Leistungsansprüche weiter. Einschränkende Rechtsvorschriften über den Ausschluß eines Anspruchs oder das Ruhen oder die Entziehung von Leistungen wegen des Aufenthalts im Ausland bleiben für diese Ansprüche unberücksichtigt.

Artikel 16

Mit Inkrafttreten dieses Abkommens treten außer Kraft

- a) das am 23. April 1979 unterzeichnete Abkommen zwischen der Republik Finnland und der Bundesrepublik Deutschland über Soziale Sicherheit,
- b) die am 28. November 1985 zwischen der Regierung der Republik Finnland und der Regierung der Bundesrepublik Deutschland geschlossene Vereinbarung zur Durchführung des Abkommens vom 23. April 1979 zwischen der Republik Finnland und der Bundesrepublik Deutschland über Soziale Sicherheit,
- c) das am 23. April 1979 unterzeichnete Abkommen zwischen der Republik Finnland und der Bundesrepublik Deutschland über Leistungen für Arbeitslose.

Till bekräftelse härav har de båda fördragsslutande staternas befullmäktigade ombud undertecknat överenskommelsen och försett den med sina sigill.

Vilket skedde i Helsingfors den 28 april 1997 i två original exemplar på finska och tyska språken, vilka båda texter har samma giltighet.

För Republiken Finland
Sinikka Mönkäre

För Förbundsrepubliken Tyskland
Berthold Pfetten-Arnach

Zu Urkund dessen haben die hierzu gehörig befugten Bevollmächtigten dieses Abkommen unterschrieben und mit ihren Siegeln versehen.

Geschehen zu Helsinki am 28. April 1997 in zwei Urschriften, jede in finnischer und deutscher Sprache, wobei jeder Wortlaut gleichermaßen verbindlich ist.

Für die Republik Finnland
Sinikka Mönkäre

Für die Bundesrepublik Deutschland
Berthold Pfetten-Arnach